

ZAGADNIENIE PRAWNE

W sprawie z wniosku wierzyciela przeciwko dłużnikom o stwierdzenie wykonalności i nadanie klauzuli wykonalności wyrokowi sądu polubownego

Czy przepis art. 1160 k.p.c. dotyczący zawiadomień pisemnych ma zastosowanie do doręczenia odpisu wyroku sądu polubownego? w przypadku udzielenia odpowiedzi twierdzącej: czy zastosowanie znajduje regulamin konkretnego sądu polubownego w sytuacji, gdy strony nie postanowiły inaczej a doręczenie odpisu wyroku sądu polubownego nastąpiło przez awizo, w konsekwencji: czy oznacza to zastosowanie obowiązujących w dniu dokonywania przesyłki przepisów „regulaminu świadczenia powszechnych usług pocztowych”, czy też zastosowanie znajdują przepisy rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie szczegółowego trybu „doręczania pism sądowych przez pocztę w postępowaniu w cywilnym”?

UZASADNIENIE

Zaskarżonym postanowieniem Sąd Rejonowy oddalił wniosek wierzyciela Towarzystwa Ubezpieczeń i Reasekuracji W. Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. o stwierdzenie wykonalności i nadanie klauzuli wykonalności wyrokowi Sądu Arbitrażowego prowadzonego przez Mediację i Arbitraż spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ł. z dnia 24 stycznia 2013 r.

W uzasadnieniu Sąd ten wskazał, iż w §11 ugody zawartej w dniu 28.05.2012 r. Towarzystwo Ubezpieczeń i Reasekuracji W. Spółka Akcyjna z siedzibą w W. oraz R. P., E. P. i J. P. zastrzegli zapis na sąd polubowny. Wyrokiem Sądu Arbitrażowego prowadzonego przez Mediację i Arbitraż spółkę z

ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w Ł. z dnia 24 stycznia 2013 r. zasądono od pozwanych R. P., E. P. i J. P. solidarnie na rzecz powoda Towarzystwa Ubezpieczeń i Reasekuracji W. Spółka Akcyjna z siedzibą w W> kwotę 19.600 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 19.12.2012 r. do dnia zapłaty i orzeczono o kosztach postępowania.

Sąd Rejonowy po przytoczeniu treści art. 777 § 1 pkt 2 k.p.c. i art. 1197§1kp wskazał, iż w sprawie nie jest możliwe nadanie klauzuli wykonalności przedłożonemu wyrokowi sądu polubownego, albowiem nie spełnia on wszystkich przesłanek określonych w art. 1197 k.p.c. Mianowicie wyrok ten nie jest prawomocny, albowiem doręczenie go stronom jest nieprawidłowe. Z akt postępowania przed Sądem Polubownym wynika, iż przesyłki zawierające odpis wyroku dla E. P. oraz R. P. zostały awizowane z powodu nieobecności adresatów w dniu 30 stycznia 2013 r., powtórne awizowanie nastąpiło zaś w dniu 06 lutego 2013 r. Sąd Rejonowy wskazał, iż zgodnie z art. 139 § 1 k.p.c. w razie niemożności doręczenia pisma, pismo przesłane pocztą należy złożyć w placówce pocztowej operatora publicznego, a doręczane w inny sposób - w urzędzie właściwej gminy, umieszczając zawiadomienie o tym w drzwiach mieszkania adresata lub w oddawczej skrzynce pocztowej. Przepis ten precyzuje rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 czerwca 1999 r. w sprawie szczegółowego trybu doręczania pism sądowych przez pocztę w postępowaniu cywilnym (Dz.U.99.62.697), który w § 9 ust. 1 stanowi, iż w przypadkach określonych w art. 139 § 1 i 2 Kodeksu postępowania cywilnego listonosz: 1)pozostawia zawiadomienie o możliwości odbioru przesyłki we właściwej pocztowej placówce oddawczej w terminie siedmiu kolejnych dni, licząc od dnia następnego po dniu pozostawienia zawiadomienia u adresata, (...) 3. Jeżeli adresat nie zgłosi się po odbiór przesyłki w terminie, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, pocztowa placówka oddawcza sporządza, według wzoru określonego w załączniku nr 3 do rozporządzenia, powtórne zawiadomienie o możliwości jej odbioru w terminie kolejnych siedmiu dni, licząc od dnia następnego po dniu sporządzenia zawiadomienia, które listonosz doręcza adresatowi. Dokonanie powtórnego zawiadomienia zaznacza się na przesyłce adnotacją "awizowano powtórnie dnia" na adresowej stronie niedoręczonej przesyłki i podpisem. (...) 7. Przesyłkę, o której mowa w ust. 1, przechowuje się w pocztowej placówce oddawczej przez siedem kolejnych dni, licząc od dnia następnego po dniu

pozostawienia zawiadomienia u adresata, a w przypadku, o którym mowa w ust. 3 - pozostawienia powtórnego zawiadomienia.

Z powołanych przepisów wynika, dalej wywodził Sąd Rejonowy, iż powtórne awizo może nastąpić nie wcześniej niż po upływie 7 dni od dnia pierwszego awizowania przesyłki. Skoro pierwsze awizo nastąpiło 30 stycznia 2013 r., powtórne mogło nastąpić najwcześniej w dniu 07 lutego 2013 r. Tymczasem obie przesyłki zostały awizowane powtórnie w dniu 06.02.2013 r.

Sąd Rejonowy podkreślił, iż art. 1197 k.p.c. zawiera obligatoryjne elementy formy i treści wyroku sądu polubownego. Przyjmuje się, że przepis ten ma charakter bezwzględnie obowiązujący i zapis na sąd polubowny, regulamin stałego sądu polubownego lub przyjęte w inny sposób reguły postępowania nie mogą naruszać art. 1197 k.p.c.

Zażalenie na powyższe postanowienie wywiódł wierzyciel zaskarżając postanowienie Sądu Rejonowego w S. wydane w sprawie o sygn. akt [...] w całości.

Wierzyciel zaskarżonemu postanowieniu zarzucił naruszenie przepisów postępowania tj. art. 1160§ 1 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie i przyjęcie iż w postępowaniu przed sądem arbitrażowym (w zakresie korespondencji wysyłanej przez sąd arbitrażowy) ma zastosowanie przepis art. 139 § 1 k.p.c. oraz przepisy rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 czerwca 1999 r. w sprawie szczegółowego trybu doręczenia pism sądowych przez pocztę w postępowaniu cywilnym, a tym samym iż dla ustalenia skutecznego doręczenia wyroku Sądu Arbitrażowego przez awizo.

Wskazując na powyższe skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia poprzez nadanie klauzuli wykonalności wyrokowi Sądu Arbitrażowego z dnia 24 stycznia 2013 r. wydanego przez Sąd Arbitrażowy prowadzony przez Mediację i Arbitraż spółka z o.o., nadto o zasądzenie od uczestników kosztów postępowania klauzulowego.

W uzasadnieniu skarżący wskazał, iż Sąd Rejonowy ustalając zasady możliwości doręczania pism w postępowaniu przed sądem arbitrażowym, nie uwzględnił przepisu art. 1160 1 k.p.c., który to przepis reguluje sposób doręczania wszystkich pism w postępowaniu przed sądem arbitrażowym, w tym także wyroku sądu arbitrażowego. W ocenie skarżącego o wyłączeniu przepisów o

doręczeniach przewidzianych w przepisach art. 139 § 1 k.p.c. świadczy także § 4 art. 1160 k.p.c., zgodnie z którym Przepisów paragrafów poprzedzających nie stosuje się do doręczeń sądowych, czyli do doręczeń dokonywanych przez sąd powszechny.

W odpowiedzi na zażalenie dłużnicy wnieśli o jego oddalenie.

W ocenie Sądu Okręgowego w toku rozpoznania zażalenia powstała poważna wątpliwość dotycząca reguł prawidłowego doręczenia odpisu wyroku sądu polubownego w sytuacji, gdy doręczenie nastąpiło w wyniku awizowania.

Przede wszystkim wskazać należy, iż wyrok sądu polubownego ma moc prawną na równi z wyrokiem sądu państwowego po stwierdzeniu jego wykonalności przez sąd państwowy. Postanowienie w przedmiocie stwierdzenia wykonalności ma więc istotne znaczenie, gdyż dzięki niemu wyrok sądu polubownego uzyskuje wszystkie walory orzeczenia rozstrzygającego spór co do istoty, wydanego w postępowaniu rozpoznawczym. W tej sytuacji ostateczna odmowa wydania postanowienia co do wykonalności wyroku sądu polubownego definitywnie przekreśla możliwość traktowania tego wyroku na równi z wyrokiem sądu państwowego, a więc unicestwia wynik dotychczasowego postępowania przed sądem polubownym.

Zgodnie z brzmieniem art. 1212 § 1 k.p.c. wyrok sądu polubownego lub ugoda przed nim zawarta mają moc prawną na równi z wyrokiem sądu lub ugodą zawartą przed sądem po ich uznaniu przez sąd albo po stwierdzeniu przez sąd ich wykonalności.

W myśl zaś art. 1214 § 2 k.p.c. Sąd stwierdza wykonalność wyroku sądu polubownego lub ugody przed nim zawartej, nadających się do wykonania w drodze egzekucji nadając im klauzulę wykonalności. Sąd odmawia natomiast uznania albo stwierdzenia wykonalności wyroku sądu polubownego lub ugody przed nim zawartej jeżeli:

1) według przepisów ustawy spór nie może być poddany pod rozstrzygnięcie sądu polubownego

2) uznanie lub wykonanie wyroku sądu polubownego lub ugody przed nim zawartej byłoby sprzeczne z podstawowymi zasadami porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej (klauzula porządku publicznego).

Przeprowadzana zatem przez sąd powszechny kontrola wydanego w Polsce wyroku sądu polubownego ogranicza się do oceny, czy dany spór mógł być poddany pod rozstrzygnięcie sądu polubownego oraz czy uznanie lub wykonanie wyroku sądu polubownego byłoby sprzeczne z podstawowymi zasadami porządku prawnego Rzeczypospolitej Polskiej (klauzula porządku publicznego). Co istotne postępowanie, to ma charakter pomocniczy, zaś jego funkcja ogranicza się do zapewnienia skuteczności wyniku postępowania. Jak wynika z akt Sądu Arbitrażowego prowadzonego przez Mediację i Arbitraż spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością w Ł. wydany przez ten Sąd wyrok nie uchybia swą treścią praworządności, a spór mógł być poddany pod rozstrzygnięcie tegoż sądu, o czym świadczy zapis istniejący w ugodzie zawartej w dniu 28 maja 2012 r. przez Towarzystwo Ubezpieczeń i Reasekuracji z siedzibą w W. z R. P., E. P. i J. P.

Stanowisko Sądu Rejonowego dotyczące stwierdzonej nieprawidłowości doręczenia zastępczego, a wynikające z naruszenia art. 139 § 1 k.p.c. i rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie szczegółowego trybu *doręczania pism sądowych przez pocztę w postępowaniu cywilnym* w ocenie Sądu Okręgowego jest słuszne w sytuacji stwierdzenia, iż do doręczenia odpisu wyroku sądu polubownego nie ma zastosowania przepis art. 1160 k.p.c.

Z kolei stanowisko wierzyciela oparte jest na uznaniu, iż nie tylko w przypadku doręczania zawiadomień, ale i wyroków sądu polubownego zastosowanie znajduje art. 1160 k.p.c. Zgodnie z art. 1160 § 1 k.p.c. jeżeli strony nie postanowiły inaczej, zawiadomienie pisemne uważa się za doręczone, gdy zostało wręczone osobiście adresatowi albo dostarczone je do jego siedziby albo miejsca jego zwykłego pobytu lub na wskazany przez niego adres pocztowy. § 2. tego przepisu stanowi: jeżeli adresat jest przedsiębiorcą wpisanym do właściwego rejestru sądowego albo innego publicznego rejestru, zawiadomienie uważa się za doręczone, gdy doszło na adres wskazany w rejestrze, chyba że strona podała inny adres do doręczeń. § 3. jeżeli żadnego z miejsc wymienionych w paragrafach poprzedzających nie można ustalić pomimo dołożenia należytej staranności, zawiadomienie pisemne uważa się za doręczone, gdy zostało wysłane do ostatniego znanego miejsca siedziby albo ostatniego znanego miejsca zwykłego pobytu adresata. W takim wypadku zawiadomienie uważa się za

doręczone w ostatnim dniu okresu, w którym przesyłka mogła zostać odebrana przez adresata.

Stosownie do treści § 4. przepisów paragrafów poprzedzających nie stosuje się do doręczeń sądowych.

Jak wynika ze stanowiska doktryny, przepis art. 1160 k.p.c. normuje zagadnienia związane z doręczaniem **pisemnych zawiadomień** w postępowaniu przed sądem polubownym. Wierzyciel upatruje w określeniu „doręczanie pisemnego zawiadomienia” synonimu pojęcia „doręczenie”, które występuje w przepisach art. 131 i n. k.p.c. W takim ujęciu sprawy, art. 1160 k.p.c. odnosi się nie tylko do pisemnych zawiadomień w ścisłym tego słowa znaczeniu (np. zawiadomienie o rozprawie), ale również do pism sądu polubownego oraz pism procesowych stron niebędących „zawiadomieniem”. Artykuł 1160 k.p.c. dotyczy doręczeń dokonywanych przez sąd polubowny oraz doręczeń dokonywanych bezpośrednio pomiędzy stronami postępowania. Wątpliwości może natomiast budzić kwestia, czy przepis ten, a zwłaszcza jego § 3, odnosi się także do doręczenia wyroku sądu polubownego (zob. A. Tynel, *Doręczanie pism procesowych w postępowaniu arbitrażowym*, ADR 2009, nr 2, s. 102 i n.). Sposób dokonywania doręczeń mogą przede wszystkim określić strony postępowania. Mogą to uczynić w zapisie na sąd polubowny albo odrębnie - w dodatkowej umowie. Jeśli strony nie ustanowiły odmiennych zasad co do doręczeń, to stosuje się reguły wskazane w art. 1160 § 1-3. Przepisy te jako *lex specialis* wyłączają zastosowanie art. 131 i n. (*patrz: Andrzej Jakubecki Komentarz do art. 1160 Kodeksu postępowania cywilnego*). W komentarzu do art. 1160 k.p.c., teza 7, str.366 (*Komentarz do Kodeksu postępowania cywilnego pod. red. Tadeusza Erecińskiego, Wydawnictwo Prawnicze Lexis Nexis Warszawa 2007*) zawarte jest stwierdzenie, iż art. 1160 § 1-3 k.p.c. dotyczy także doręczeń wyroku sądu polubownego. Jak podkreśla jednak wielu komentatorów istotne jest to, iż tryb doręczeń uregulowany w art. 1160 § 1-3 k.p.c. jest w porównaniu z regulacją obowiązującą przed sądami państwowymi uproszczony i odformalizowany. Celem jest ułatwienie skutecznego doręczania pism i zapewnienie efektywności postępowania przed sądem polubownym. (*patrz: Mariusz P. Wójcik Komentarz do art. 1160 Kodeksu postępowania cywilnego*).

Przepisy dotyczące doręczeń zawarte zostały w części ogólnej kodeksu postępowania cywilnego i odpowiednio dotyczy to art. 131-147 k.p.c. (**Doręczenia**) oraz art. 1160 k.p.c. (**Doręczenie pisemnych zawiadomień w przepisach ogólnych Części piątej -Sąd Polubowny**) .

W ocenie Sądu Okręgowego, powołany przez Sąd Rejonowy przepis art. 1197 k.p.c. ma charakter bezwzględnie obowiązującego i zawiera wymagania dotyczące wyroku sądu polubownego. W świetle art. 1197 § 4 k.p.c. wyrok sądu polubownego doręcza się stronom. Sąd polubowny powinien dysponować pokwitowaniem odbioru lub dowodem doręczenia odpisów wyroku stronom. Doręczenie może nastąpić za pośrednictwem poczty , za zwrotnym poświadczeniem odbioru. Data doręczenia wyroku ma znaczenie z punktu widzenia dotrzymania terminu do ewentualnego wniesienia skargi o uchylenie wyroku sądu polubownego.

Wobec odmiennego uregulowania zagadnienia doręczenia przesyłki awizowanej w treści rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości w sprawie szczegółowego trybu doręczania pism sądowych przez pocztę w postępowaniu w cywilnym oraz obowiązującego w dniu dokonania doręczenia regulaminu świadczenia powszechnych usług pocztowych (załącznik do uchwały 171 Zarządu Poczty polskiej S.A. w 19 lipca 2011 r.) przedstawiony problem stanowi istotne zagadnienie prawne w rozumieniu art. 390 § 1 k.p.c.

Odpowiedź udzielona na przedstawione na wstępie pytanie stanowić będzie kierunkowskaz dla dalszej praktyki sądowej m.in. w postępowaniu sądowym o stwierdzenie wykonalności i nadanie klauzuli wykonalności wyrokowi sądu polubownego.

/km/